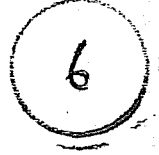

İslâm Ansiklopedisi

27 AĞUSTOS 1990

ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
DERGİSİ

SAYI : 5

KAYSERİ — 1988

ATATÜRK'ÜN CUMHURİYETÇİLİK İLKESİ VE BU İLKEYİ BENİMSEYEMEYENLER

Yrd. Doç. Dr. A. Vehbi ECER

Atatürk, Türk gençliğinin birinci vazifesinin «Türk İstiklâl ve Cumhuriyeti»ni sonsuza kadar savunmak ve korumak olduğunu belirtmiştir. Türk İstiklâl ve Cumhuriyetinin korunmasını bir ülkü olarak benimseyen gençliğin yetişmesi her derecedeki eğitim kurumlarında Cumhuriyetçi bir eğitimin yapılmasıyla mümkündür (1). Atatürk'ün Türk Milletinin geleceği olan gençliğe birinci vazife olarak korunması ve savunmasını verdiği Cumhuriyetçilik nedir? Milliyetçilik, Halkçılık, Devletçilik, Lâiklik, İnkılâpçılık gibi diğer Atatürk ilkeleri arasındaki yeri nedir?

Atatürk ilkeleri zaman içinde Türk Milletinin ihtiyaç ve eğilimlerinden güç alan birbirlerini bütünleyici niteliklere sahip ilkelerdir. Bunlar Atatürk tarafından Türk Devletini dinamik ideale ulaştırmak için benimsenen ilkelerdir, uygulanmasında yabancı etkisi ve baskısı olmadığı gibi Türk halkı da bunları zorla kabul etmemiştir. Bu konuda 1922-1928 yılları arasında Türkiyede bulunan Fransız gazeteci Paul Gentizon, bazı tesbitler yapmıştır. Ona göre: «Türkiyede Batılı ülkelerde olduğu kadar birinci derecede kabiliyette çok kişi bulunmaktadır... Türkiyenin başarısı sadece öncülerin isteklerine örnek olarak yaptıklarına bağlı kalmamalı, çaba bizzat halktan gelmelidir... (2)» Ancak yine aynı

1. Türk Millî Eğitiminde uygulanacak ilkelerin arasındaki milliliğin varolabilmesi için «eğitimin cumhuriyetçi olması da» gerekmektedir. Bak : Genel Kurmay Başkanlığı, Atatürkçülük-Atatürkçü Düşünce Sistemi, İstanbul, 1984, III, 133; Ahmet Uğur, «Atatürk ve Millî Eğitim», Atatürk Haftası Armağanı, (Genel Kurmay Bşk. yayını), Ankara, 1987, sayı : 20, 20-27; Ziya Bursalıoğlu, «Atatürk Barış ve Eğitim», Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi (AAMD), Mart/1987, sayı : 8, 421-423.

2. Paul Gentizon, Mustafa Kemal ve Uyanan Doğu, Çev : Fethi Ülkü, Ankara, 269.

yazarın bu sıradaki tesbitlerine göre yeni bir uyanış vardır ve yeni bir aydınlık nesil yetişmektedir. Yazar, inkılapların ne derecede benimseneceğinin bilinmediği bir dönemde Türkiyenin çağdaşlaşma yönünde ilerlemekte, yol almakta olduğuna güvenle işaret etmekte ve kitabını şu cümleyle tamamlamaktadır:

«Mustafa Kemal'in yönetiminde gençlik, ülkenin sorumluluğunu ele almıştır ve artık Türkiye ağır ağır, ama sarsılmadan amacı yönünde yürümektedir (3).»

Atatürk ilke ve inkılâpları Türk Milleti tarafından zorla kabul edilmemiştir. Türk Milleti bu ilkelere ihtiyaç duymuş, kendi karakter ve âdetlerine uygun olduğu için rahatlıkla benimsemiştir. Bu hususa yabancı araştırmacılar tarafından da işaret edilmiştir. Amerikalı tarihçi Doç. Dr. Justin Mc Carthy, Atatürk'ün hiç bir isteğini halka zorla kabul ettirmediğini ve ettiremeyeceğine de inancını şöyle açıklar :

«Bir islahatçı yalnız başına kanunlar çıkartabilir, yeni talimatlar ortaya atabilir ve emirler imzalayabilir, ama bunları yürürlüğe koyduramaz. Bürokratlar, askerler ve polis ordusunun başında bile olsa halkın isteği olmaksızın cemiyeti değiştiremez (4).»

O'na göre Atatürk, Türk Milletinin karakter ve arzusuna uygun olan ilkeler konusunda yol göstericidir. Yine ona göre: «Atatürk'ün reformlarının gerisinde Türk halkının anlayışındaki esaslı değişiklik bulunuyordu... Türk Milleti o kadar radikal bir değişikliğe uğramıştı ki Mustafa Kemal dahi bunların derinliğini tedricen anladı. Bununla beraber Atatürk, Türk Milletinin geçirdiği değişikliklerin vüs'atini anladığında inkılâpçılığın başarılı olacağını bildiğinden hemen tatbik etti. Atatürk, Türk Milletinin değişiklik arzusunu görmüş, bütün büyük islahatçılar gibi, milletinin, gitmek istediği yere doğru ilerleyebilmesi için yol göstermiştir (5).»

Gerçekten de Milletinin tarihini ve temayüllerini çok iyi bilen Atatürk, «Türk Milletinin karakter ve âdetlerine uygun idare;

3. Gentizon, 270.

4. Justin McCarthy, «Millî Felâket, Yeniden Doğuş, Türk Milleti ve Mustafa Kemal Atatürk», Atatürk Cumhuriyet-Türk Tarihi, (Ankara Üniversitesi Cumhuriyetin 60'ıncı Yılı Semineri), Ankara, 1983, 5-11.

5. McCarthy, aynı makale.

cumhuriyet idaresidir (6)» sözüyle bu hususa işaret eder (7). Ayrıca, 9. kasım. 1930 günü Atatürk'ün, Çankaya Köşkünde A.B.D. Ticaret Bakan Yardımcısı Dr. Julius Klein ile yaptığı mülâkatta Türk Milletinin demokrasiye inancı O'nun tarafından şöyle dile getirilir:

«Türk Milleti tabiatı itibariyle demokrattır... Amerikan halkı henüz varlığının şuuruna vardığı sıralarda bile demokrasi prensiplerini tutmuş, demokrasiyi yüceltmıştır... Esasında demokrat olan Türkler, işte bu bakımdan, demokrasinin en canlı örneği olduklarını isbat etmiş bulunan Amerikalılara derin ve kuvvetli bir sevgi duymaktadırlar. Bu müşahademin iki millet arasındaki muhabbeti daha da kuvvetlendireceğini ümid ederim (8).»

Atatürk ilkelerinin en başta geleni olan cumhuriyetçilik, «Demokrasi sistemiyle devlet şekli»dir (9). Atatürk'ün tarifiyle; «Demokrasi prensibinin en modern ve mantıkî uygulamasını sağlayan hükümet şekli, Cumhuriyettir (10).» Cumhuriyet, medeniliğin hakim olduğu topluluklarda uygulanabilir. Üçbin yıllık geçmişe sahip olan Türk Milleti yaratılış olarak cumhuriyet gibi medenî bir yönetime tamamen yabancı olmadığı için Atatürk, Milletine bu yönetimi lâıyk görmüştür. Cumhuriyetin faziletli ve namuslu insanların bulunduğu toplumlarda uygulanabilicğine de işaret etmiştir :

«Cumhuriyet, yüksek ahlâkî niteliklere dayanan bir idaredir. Cumhuriyet fazilettir... Cumhuriyet idaresi faziletli ve namuslu insanlar yetiştirir (11).»

Atatürk'ün Cumhuriyetçilik ilkesinin en başta gelen özelliği, «Egemenliğin kayıtsız şartsız milletin (12)» oluşudur. Bir dev-

6. Atatürkçülük, I, 43.

7. Bak: Aydın Taneri, Türk Devlet Geleneği, Ankara, 1981; Bahaeddin Ögel, Türklerde Devlet Anlayışı, Ankara, 1982; İsmet Parmaksızoğlu, Türklerde Devlet Anlayışı, Ankara, 1982; Kemal Göde, «Türklerde Devlet Anlayışı», Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi Kayseri, 1985, sa:2, 155-177.

8. Ercümen Kuran, Atatürkçülük Üzerine Denemeler, Ankara, 1981, 81

9. Atatürkçülük, III, 26; I, 43.

10. Atatürkçülük, I, 41; III, 26.

11. Atatürkçülük, I, 37.

12. Atatürk, Nutuk, İstanbul, 1938, 402; Atatürkçülük, I, 43.

letin adının cumhuriyet olması, o devletin egemenlik ilkesine dayanan demokratik yönetime sahip olduğu anlamına gelmeyebilir (13). Cumhuriyette son söz millette ve millet tarafından seçilen meclistedir. Bu meclis ve bu meclisin görevlendirdiği hükümet görevlerini kötüye kullanamaz. «Millete karşı durum ve vazifelerini kötüye kullandıkları taktirde, şu veya bu şekilde kendilerini millî iradenin karşısında bulabilirler (14).» Bu sebeple cumhuriyetçilikte millet adına devleti idareye memur edilenlerin gücü millettendir, ve gerektiğinde millete hesap verme durumundadırlar. Ayrıca cumhuriyet rejiminin belirgin özelliği hükümet ile millet arasında ayrılık bırakmamış olmasıdır. Atatürk'ün «Artık hükümet millettir, millet hükümettir» sözü (15) buna işaretir. Ancak Atatürk'ün milleti anlayışı da bazı görüşlerden farklıdır. Milleti oluşturan insanlar arasında bir sınıf mücadelesi yoktur. Atatürk'e göre: «Türkiye Cumhuriyeti halkını, ayrı ayrı sınıflardan oluşmuş değil ve fakat kişisel ve sosyal hayat içinde işbölümü itibariyle çeşitli mesleklere ayrılmış bir toplum olarak görmek, esas prensibimizdendir... Amaç, sınıf mücadelesi yerine sosyal düzen ve dayanışmayı sağlamak ve birbirlerine zarar vermeyecek şekilde çıkarlarda uyum sağlamaktır (16)» Bu sebeple cumhuriyetçilik ilkesi milliyetçilik ve halkçılık ilkeleriyle beraber düşünülmelidir.

Cumhuriyetçilik aynı zamanda düşünce serbestliği, değişik inançlara saygı esasını da kabul ile uygulanabilir. Cumhuriyetçilik ilkesinde samimî ve kanunî olmak şartıyla her inanca, her fikre hürmet edilme anlayışı mevcuttur. Cumhuriyetçilik ilkesinin Türk Devletinin ana özelliği olması, Türk Milletinin hayatına canlılık kazandırmış, milletimizi içerde ve dışarda şahsiyetli ve itibarlı hale getirmiştir (17). Bir yazarın ifadesiyle: «Atatürk dönemi çağdaş Türkiye örneğinin etkileri İran dışında Pakistan, Afganistan, Hindistan ve Tunus gibi ülkelerde görülmüştür (18).»

13. Ergun Özbudun, «Türk Devletinin Ana Nitelikleri», Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi-II, (YÖK yayını), Ankara, 1986, 45; Ayrıca bak: Aydın Taneri, Atatürk ve Millî Hakimiyet, Ankara, 1983.
14. Atatürkçülük, I, 43.
15. Atatürkçülük, I, 125; Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Ankara, 1952, II, 234.
16. Atatürkçülük, I, 487; III, 43.
17. Ahmet Turhan, «Atatürk ve Cumhuriyet», Atatürk Haftası Armağanı, Ankara, 1987, 91-96.
18. İzzet Toprak, «Çağdaşlaşma ve Dış Dünyadaki Etkileri», Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, (AAMD), Kasım, 1984, sayı:4, 288-299.

Türk Kurtuluş Savaşı ve arkasından kurulan Türkiye Cumhuriyeti yönetimi ve inkılaplar dünyada etkiler, yankılar uyandırmış (19), doğu ve batı basınında Atatürk ve büyük eseri cumhuriyet hakkında sitayişkâr beyanlara yer verilmiştir (20). Prof. Dr. Turhan Feyzioglu'nun ifadeleriyle: «Mustafa Kemal Atatürk, yalnız Türk Milletinin Bağımsızlık Savaşının eşsiz önderi olmakla kalmamış, bütün ezilen milletler için kurtuluş meş'alesini yakmış, onlara ümit vermiş, yol göstermiş, örnek olmuştur (21).» Halkı müslüman olan Afrika ve Asya milletlerinin ve bu mazlum milletleri harekete getiren düşündür ve liderlerin hayranlıklarını kazanmıştır (22).

Cumhuriyetçilik ilkesinin yerleşebilmesi ve hayatîyetini devam ettirebilmesi için ise lâiklik, halkçılık, milliyetçilik, devletçilik, inkılapçılık esaslarıyla bütünleşmesini sağlayıcı bazı inkı-

19. Neşet Çağatay, «Yabancı Basına Göre Atatürk», Makaleler ve İncelemeler, Konya, 1983, 393-403; Mustafa Ali Mehmet, «Atatürk ve İnkılaplarının Romanya Türk Basınındaki Yankıları», Türk Kültürü Dergisi, Kasım/1983, sayı:247, 12-21; İsmail Soysal, «Atatürk'ün Barışçı Politikası ve Dünyadaki Etkileri», AAMD, Kasım/1985, sayı:4, 111-120.
20. Çağatay, aynı yer; Yücel Özkaya, «Millî Mücadele Başlangıcında Basın ve Mustafa Kemal Paşanın Basınla İlişkileri» AAMD, Temmuz/1985, sayı:3, 871-911; Zeki Arıkan, «Cumhuriyetin İlâm ve İzmir Basını», AAMD, Temmuz/1985, sayı:3, 959-976; A. Vehbi Ecer, «Millî Mücadelede Kayseri Basını», Tebliğ, 2. Kayseri Kültür Haftası; Sadi Irmak., «Atatürk'ün Dünyadaki Yankıları», AAMD, Kasım/1985, sayı:5, 47-54; Cemal Enginsoy, «Batı Dünyasında Atatürk», AAMD, Temmuz/1985, sayı:3, 831-846; Güneri Civaoglu, «Mısır'daki Atatürk», Sabah Gazetesi, 14. Şubat. 1988.
21. Turhan Feyzioglu, «Millî Kurtuluş Önderi Atatürk ve Milletlerarası Etkisi», AAMD, Kasım, 1986, sayı:7, 48-58.
22. Pakistan şair ve filozofu Muhammed İkbâl Türkiyede kurulan yönetimle ilgili olarak: «Şahsen ben, Türk noktayı nazarımın doğru olduğuna inanıyorum. Bu nokta üzerinde münakaşaya lüzum yoktur. Demokratik hükümet şekli, yalnız islâm ruhuna uygun olmakla kalmıyor, İslâm âleminde başıboş bırakılmış yeni kuvvetler karşısında bir zaruret haline gelmiştir.» der. M. İkbâl, İslâm'da Dinî Tefekkürün Yeniden Teşekkülü, Çev: Sofi Huri, İstanbul, 1964, 176; M. İkbâl, Yunanlıların İzmir'den kovulması üzerine bir rubâî yazar ve (İsm-i A'zam Mustafa) ifadesiyle 1922 yılına tekabül eden 1342 tarihini düşürür. Peyam-i Maşruk adlı eserindeki bir şiirinde Türkiyeyi örnek ülke olarak gösterir. Bak: M. İkbâl Câvidnâme, Çeviren ve açıklamalar yapan: Prof. Dr. Annemarie Schimmel, Ankara, 1958, 123-129; Ayrıca bakını: Irmak, aynı makale; Enginsoy, aynı makale; Halil İnalçık, «Atatürk ve Atatürk Devrimi Üzerinde Yabancı tarihçiler», Türk Kültürü Dergisi, Kasım/1963, sayı: 13, 50-67.

lâp kanunları çıkartıldı (23). İnkılâp kanunlarıyla beraber cumhuriyete gölge düşürebilecek kuruluşlara, saltanat, hilâfet, tekke ve zaviyelere son verildi (24). Eğitim ve kültür alanında (25), toplum alanında, ekonomi alanın, sağlık ve sosyal yardım alanlarında düzenleyici inkılap kanunları çıkartıldı, cumhuriyetçiliği dinamizm kazandırıldı (26).

Cumhuriyet ilkesine karşı çıkanlar, Türk Milletinin, Türk Devletinin ve Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kurucusu Atatürk'ün düşmanıdır. Türk Devleti ve Milletinin köleleşmesini sağlamak için cumhuriyet ilkesine karşı çıkanların karşı çıkış sebepleri elbette farklı görünümündedir. Bu sebepleri şu genel noktalarda toplayabiliriz :

1. **Menfaati Tehlikeye Düşenler** : Cumhuriyet istiklâl, hürriyet ve fazilet rejimidir. Cumhuriyet olmadan istiklâl ve hürriyetten bahsedilemez. Dışta emperyalist devletlerin, içte ise maddi ve siyasi menfaat peşinde koşanların menfaatleri, makamları, otoriteleri tehlikeye girdiği için cumhuriyet ilkesine karşı çıkmışlar, onu tehlikeye sokmaya çalışmışlardır. Atatürk'ün N U T U K adlı ölümsüz eserinde cumhuriyetin ilânını takip eden günlerde bu konuyla ilgili örnekler bulabiliriz. Cumhuriyetin ilânını bütün vatanperverler alkışladılar, bütün Anadolu halkı ve basını Atatürk'ün yanında yer aldı. Ancak bazı dış basın ile, İstanbul basınından bazıları cumhuriyetin aleyhine tavır aldılar

23. Nutuk, 610 vd.; Ayrıca bak: Ahmet Mumcu, Tarih Açısından Türk Devriminin Temelleri ve Gelişmesi, İstanbul, 1982, 115 vd.; Neşet Çağatay, «Atatürk Önderliğinde Saltanattan Cumhuriyete Geçen Türkiye», Makaleler ve İncelemeler, 343-347.
24. Konuyu uzatmamak için bu hususların ayrıntılarına girmiyoruz. Kısa bilgi için bak, Kemal Göde, «Türkiye Cumhuriyetinin Türk Tarihindeki Yeri ve Önemi», Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Kayseri, 1987, Sayı:1, (ayrı basım), 40; A. Vehbi Ecer, «Atatürk'ün Kültür Politikasında Akılcı Yön», Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Kayseri, 1985, sayı: 2, 139-154; Mumcu, 115; Seçil Akgün, Hali felih'in Kaldırılması ve Lâiklik, Ankara, ?;
25. Ecer, aynı makale; Afetinan, Türkiye Cumhuriyeti ve Türk Devrimi, Ankara, 1977, 128 vd. Afetinan, Tarih Boyunca Türk Kadınının Hak ve Görevleri, İstanbul 1975; Tezer Taşkıran Cumhuriyetin 50. yılında Kadın Hakları, Ankara, 1983.
26. Göde, aynı makale, 41-42; Ayrıca bak: Ercümen Kuran, Atatürkçülük Üzerine Denemeler, Ankara, 1981, 37-39; İsmet Giritli, «Atatürkçülük Statik Değil Dinamiktir», Türk Dili, Haziran/1987, sayı:426, 329-330.

(27). Bu gazetecilerle birlikte olan o zamanki büyük isimlerden Rauf Bey cumhuriyeti benimsemediğini açıkça ortaya koydu, Rafet Paşa, Ali Fuat Paşa... gibi kişileri de etrafında topladı (28). muhalefetini Mecliste yaptığı konuşmalarla umuma duyurdu (29). Fauf Bey ve gurubunun cumhuriyetçilik sebebiyle Atatürk'e karşı olanlarını bir tarihçi şöyle özetler :

«Atatürk ile ayrı görüşlere düşmelerinin en büyük nedeni O'na olan kişisel çekememezlikti. Onların düşüncelerine göre, Kurtuluş Savaşını birlikte sürdürmüşlerdi. Başarı hepsinindi. Oysa Atatürk, hepsinden üstün bir konumdaydı. Bu da onları huzursuz kılıyordu. Kendilerini haksızlığa uğramış hissediyorlardı (30).»

Halife'yi ziyaret etmekten ve bu konuyla ilgili Mecliste yapılan tartışmada Meclis salonunu terkeden (31) Fauf Bey Halk Partisinden ayrı «Terakkîperver Cumhuriyet Fırkası» adıyla bir parti kurdu (32). Kısa sürede Atatürk'ün muhaliflerinin kümelenmelerinden oluşan bu parti mensupları, cumhuriyete karşı olmalarına rağmen ilerici ve cumhuriyetçi görünmek için partilerine «Terakkîperver Cumhuriyet Fırkası» adını koymuşlardı. Ancak bunların bu ismi kullanmalarında samimiyetsiz olduklarını (33). bilen Atatürk şöyle der :

«Rauf Bey ve arkadaşlarının teşkil ettikleri fırka muhafazakâr ünvanı altında çıksaydı, belki manası olurdu. Fakat bizden daha ziyade Cumhuriyetçi, ve bizden daha ziyade terakkîperver olduklarını iddiaya kalkışmaları doğru değildi (34).»

Bu parti mensupları, dinî taassubu kışkırtarak, dini siyasete alet ederek irtica ve isyan çıkartmak için tertip ve teşviklere gi-

27. Nutuk, 586; Bak: Ergun Aybars, «Yakın Tarihimizde Anadolu Ayaklanmaları», Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, Ekim/1987 sayı:50, 127-166.

28. Akgün, 142.

29. Nutuk, 589, vd.

30. Akgün, 143.

31. Akgün, 145.

32. «Atatürk'ün yakın arkadaşlarından Kâzım Karabekir Paşa, Rauf Bey, Ali Suat Paşa, Rafet Paşa, Adnan (Adıvar) Bey Terakkîperver Cumhuriyet Fırkasını kurarak muhalefete geçtiler. Bazı Hilâfetçi irticâî çevreler de bu hilâfetten yararlanmak istediler.» Bak: Aybars, aynı makale.

33. Nutuk, 639 vd.

34. Nutuk, 640.

rişti. Gerçekte yöneticilerinin amacı koltuk, itibar ve menfaat teminiydi. Bazı irticaî görünümlü isyanların arkasında olduğu tesbit edilen bu parti 3. haziran. 1925 de kapatıldı (35).

Türk Milletinin medenileşmesi, büyümesi, çağdaşlaşmasının sembolü olan cumhuriyetçilik ilkesinin içte ve dışta yıpratılması faaliyetleri devam etmektedir. Herşeyden önce yönetim bakımından Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile yapı farklılığı olan devletlerle, Türkiyede gözü olanlar Türk Devletinin ve cumhuriyetçilik ilkesinin düşmanıdır. Türkiyeyi çevreleyen ve Ortadoğu bölgesinde bulunan yirmiye yakın devlete baktığımız zaman; «Türkiye, Yunanistan ve İsrail»in çok partili siyasi hayata sahip olduğunu görmekteyiz (36). Cumhuriyet ilkesinin yayılması, tanınması, başarılı olması bu ilkeyi benimseyen ve uygulamayan yönetimleri rahatsız etmektedir. Bu sebeple bazı dostça münasebetlerimiz, tarihi ve kültürel münasebetlerimizin bulunduğu devletler bile cumhuriyetçilik ve lâiklik ilkelerimizden taviz beklediklerini en azından ima etmekte, fırsat buldukça yıpratma fırsatlarını değerlendirilmektedirler. Menfaatleri bunu gerektirmektedir. Prof. Dr. Fahir Armaoğlu bir eserinde, İran-Suudî Arabistan'ın Türkiye üzerindeki faaliyetlerine bu bakımdan, işaret eder (37). Komşularımızdan Bulgaristan, Suriye ve Irak'ın (38) yanında Helenizm ve Megali-İdea'sı sebebiyle Yunanistan ve milletler arası komünizmin arkasındaki Sovyet Rusya... Türkiyede cumhuriyeti tehlikeye sokma gayretlerinin arkasında olmuşlardır (39).

2. Totaliter Rejimle (Diktatörlükle) Yönetilen Ülkeler : Demokratik ilkelere aykırı, kanunî hiçbir muhalefeti kabul etmeyen bu tip yönetimlerin en eski olanları krallıklardır. Krallık ve sultanlık sisteminde yasama, yargı ve yürütme yetkileri tek bir elde toplanır ve bu sistemde millî irade ile de-

35. Nutuk, 642.

36. Fahir Armaoğlu, Türkiye Cumhuriyetini Yıkıma Matuf Siyasî ve İdeolojik Oyunlar, Ankara, 1986, 13.

37. Armaoğlu, 26-28.

38. Yükseköğretim Kurumu, Türkiyede Anarşi ve Terörün Sebepleri ve Hedefleri, Ankara, 1985, 22-23.

39. Türkiye Anarşi ve Terörün Sebepleri ve Hedefleri, 9-25; Armaoğlu, 22-26 Bakanlıklararası Kurul, Beyaz Kitap Türkiye Gerçekleri ve Terörizm, Ankara, 1973 muhtelif sayfalar; H.V. Velidedeoğlu; «Lâik Cumhuriyetimizi Saran Tehlike Çemberi», Cumhuriyet Gazetesi, 27 Ekim 1985; Süleyman Kocabaş, Tarihte ve Günümüzde Türk - Yunan Mücadelesi, İstanbul, 1985, 84-137.

ğışık partilerden söz edilemez. Millet ya bir şahıs ya da bir oligarşi ile yönetilir. Özellikle halkı müslüman olan ülkelerdeki diktatör yönetimler, Türkiye Cumhuriyeti örneğini kendi baskı ve korku rejimleri için tehlike olarak görmektedirler.

19. yüzyılda ortaya çıkan Faşizm, Komünizm gibi sınıf diktatörlüğüne dayanan rejimlerde ideolojiler birer din haline getirilmiştir. Bu rejimlerden biriyle yönetilen bir ülkede her meselenin tek cevabı iktidardaki tek partinin ideolojisinin yorumunda aranır. Kişi hürriyeti ve çok partili yönetime yer olmadığı gibi, hür ve demokratik düzenle yönetilen devletlerin düşmanıdır. Cumhuriyetle yönetilen ülkelerde, bu düzeni yıkmak için teşkilâtların, şiddete başvurur, terörizmi desteklerler (40). Atatürk komünizme cumhuriyetçilik ilkesi bakımından şöyle bir tenkit yöneltir :

«Bir toplumun zorla bir kısım insanların görüşlerinin esiri olarak âciz bir şekilde yaşatılmasına, tabii ve akla uygun bir hükümet sistemi gözü ile bakılamaz (41).»

Komünist ve faşistler Türkiyede buldukları yandaşlarıyla cumhuriyeti çökertmek, soysuzlaştırmak istemiş, terör olaylarını çıkartmış en azından geniş ölçüde desteklemiş ve kışkırtmışlardır (42).

Tarihte bu söylediklerimize verilecek örnekler çoktur. Türkü Türke düşürüp parçalamak ve lâik cumhuriyeti tehlikeye sokmak için plânlar yaptılar ve uyguladılar (43). Bir yazarımız bölücülükle ilgili olarak şöyle bir sıra takip edildiği yazar :

«Türklük şuuruna doğrudan saldırmak yerine, bölgelere göre hareket edilmektedir. En eski Türk yurdu, Doğu Anadolu'da şive

40. Türkiyede Anarşi ve Terörün Sebepleri ve Hedefleri Ankara, 1985, 49-77.

41. Turhan Feyziöğlü, «Atatürkçülük ve Millî Egemenlik», AAMD, Temmuz 1985, sayı:3, 741-792; Turhan Feyziöğlü, «Yeni Tehlike: Totaliter İdeolojilerin Taassubu», Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi-II, 142-143.

42. Beyaz Kitap, çeşitli sayfalar; Türkiyede Anarşi ve Terörün Sebepleri ve Hedefleri çeşitli sayfalar; Suzanne Labin, Komünist Propaganda Taktikleri, Ankara, 1972; Aclan Sayılğan, Yeni Kavga - Milli Demokratik Devrim Nedir? Ankara, 1970; Tayfur Ketenci, Türk Silâhlı Kuvvetleri ve Aşırı Sol, Ankara,?; Hans Behrend, Almanyada Milliyetçi Sosyalizm, Çev: Burhan Arpad, İstanbul, 1965; Giompiare Carocci, Faşizmin Tarihi, Çev: M. Yılmaz, İstanbul, 1965; Genel Kurmay Başkanlığı, Komünistler Gençlerimizi Nasıl Aldatıyor?, Ankara, 1973.

43. Aybars, aynı makale.

ve kelime farklılıklarını istismar suretiyle önce Türklük hakkında kuşkular uyandırmak, sonra Türk'ün en eski boyu olduğu artık imen isbat edilen Türk Boyuna ayrı bir milli mensubiyet duygusu vermek, bu iş için de komünist ideolojiyi harç olarak kullanmak (44).»

3. Teokratik Diktatör Taraftarlar : Hilâfet ve saltanatın kaldırılarak lâik cumhuriyetin kabul edilişi şeriatçı ve tarikatçı zümreleri ve bu zümrelerin istismarcılarını harekete geçirdi. Dış düşmanların da destekleriyle, açık ve gizli olarak cumhuriyet ikesi gözden düşürülmek istendi. 1924 yılında kurulan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın parti yönetmeliğinin 6. maddesinde: «Fırka efkâr ve itikadât-i diniyyeye hürmetkârdır» ifadesine yer vermiş, mutaassıp ve mürteci gurupları etraflarında (45) toplayarak onlara taviz ve ümit verdiler. Bu partinin meydana getirdiği teşvik ortamı içinde Şeyh Sait isyanı ortaya çıktı. 13. Şubat. 1925 tarihinde başlayan ayaklanmanın arkasında yabancı devletler vardı. Doğu Anadolu'da bir Kürdistan Devletinin kurulması İngilterenin Ortadoğudaki menfaatlerinin korunmasında kolaylık sağlayacaktı. Lozan antlaşmasıyla Kürdistan hayali yıkılınca Doğu Anadolu'daki Kürtçülük tahrikleri artırıldı. Muş ve çevresi ile Diyarbakır'a kadar uzanan bölgede ayaklanmalar çıkartılarak bu bölgenin Anavatan'dan ayrılması plânları kuruldu. Ancak açıktan Kürtlük ve Kürtçülük propagandasından daha çok etkili olacağı bilinen «dinin elden gittiği» propagandasının uygulanmasına karar verildi. Nakşibendî Tarikatının ileri gelenlerinden Palu'lu Şeyh Sait, dışta İngilterenin, içte şeriatçı, tarikatçı, hilâfetçi ve ayrılıkçı guruplarla Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın desteğiyle 13 Şubat 1925 de isyan bayrağını açtı. Kısa sürede birçok köy ve aşiret Şeyh Sait'in yanında yer aldı. Çünkü bütün propagandası dinî ve manevî temalara dayanıyordu. Onun

44. Zeynep Türkmen, Türk Millî Birliği ve TKP, Ankara, 1985, 64; Kürtlerin Türk olduğu konusunda birçok yeni araştırmalar yapılmıştır. Bu konu için Bak: Aydın Taneri, Türkistanlı bir Türk Boyu Kürtler, Ankara, 1983; İsmet Parmaksızoğlu, Tarih Boyunca Kürt Türkleri ve Türkmenler, Ankara; Fahrettin Kırzıoğlu, Her Bakımdan Türk olan Kürtler, Erzurum, 1969; M. Şerif Fırat, Doğu İleri ve Varto Tarihi, Ankara, 1983; Necati Ökse, Van Gölü ve Fırat Nehri Çevresinde Yaşayan Türkler, Ankara, 1981; Heyet, Türk Millî Bütünlüğü İçerisinde Doğu Anadolu, Ankara, 1986; Mehmet Eröz, Doğu Anadolu Hakkında Sosyo-Kültürel Bir Araştırma, Ankara,?.

45. Nutuk, 642; Neşet Çağatay, Türkiyede Gerici Eylemler, Ankara, 1972, 26-27; Mumcu, 129-133.

propagandalarının temelinde şeriatçılık ve hilafetçilik yattığını belirten bir tarihci konumuzla ilgili olarak Őu açıklamayı yapar :

«...Dini kurtarmak amacıyla harekete geçen Şeyh Sait'in paravanası, Kürtçülük olmasına karŐın o, ülkeyi «Ankaradaki dinsizlikten kurtarıp» herkesi dinine kavuŐturacađını söylüyordu. Halifelici geri getireceğini, Şeriatın da yeniden uygulanacağını söz vererek baŐlattici ayaklanmada başka kıŐkirticilarla birlikte, II. Abdulhamid'in oğlu Selim Efendinin halife olacağını bile duyurmaktaydı. Şeyh Sait vaazlarıyla halkı iyice kıŐkirtarak medreselerin kapanması ve Őer'iyeye ve Evkaf Vekletlerinin kaldırılmalarıyla dinin iyice elden gittiğini söylüyor, halkı silhlı çatıŐmaya itiyordu. «Halife sizi bekliyor. Halifesiz Müslümanlık olmaz... Őiarımız dindir. Şeriat isteyiniz.» bildirileriyle ayaklanmanın geniŐlemesine önayak oluyordu... Şeyh Sait'in dış ülkelerden, özellikle İngiltereden destek grdği anlaŐılmıŐtır (46).»

Prof. Dr. Ergun Aybars ise «Yakın Tarihimizde Anadolu Ayaklanmaları» adlı uzun makalesinde konuya muhtevalı bir teŐhis koymakta ve Őunları yazmaktadır :

«Şeyh Sait ayaklanması Türkiyedeki millî ve lâik inkılapçı geliŐmeye karşı, teokratik anlayıŐtan kaynaklanan kişisel çıkarların, Musul Petrolleri ile Türkiyenin iliŐkisini koparmak veya en azından bu yörede çıkarılan bir ayaklanmayla Türkiyeyi yıpratarak, Musul zerindeki iddialarından vazgeçirmeye alıŐan İngilizlerin de etkisiyle çıkan ayaklanmaydı (47).»

Kısa zamanda yayılma istidadı gösteren bu olayda birçok devlet memurları hapsedilmiŐ, köy ve kasabalar yıkılmıŐ, yakılmıŐ ve yađmalanmıŐtı. 2 Mart 1925'de seferbirlik iln edildi, 4 Martta «T a k r i r - i Sükun» kanunu çıkartılarak «İstiklâl Mahmeleri» kuruldu. İsyancılardan güney ve doğudan kuŐatılması plnlandı. 31 Mayıs 1925'de isyan bastırıldı ve nihayet mahkeme kararıyla 29 Haziran 1925 günü Şeyh Sait ve yardımcılardan idam edildi (48).

25 Kasım 1925 günü Őapka giymeyi kfirlik sayan ve hkmetin zorla Őapka giydirmekle kalmayıp» kadınların çarŐaflarını

46. Akgün, 236.

47. Aybars, aynı makale.

48. Çağatay, 26 vd.; Akgün, 237 vd.; Nutuk, 642; Mahmud Golođlu, Devrimler ve Tepkileri Ankara, 1972.

açacağı, Kur'anı kaldıracığı, yolundaki (49)» propagandalarıyla cahil cindarları galeyana getiren bir gurup Rize, Of ve Giresunda olaylar çıkardılar. Bu olaylarda Nakşibendi Tarikatı mensuplarının rolü olduğu tesbit edildi (50). «İslâm Teâlî Cemiyeti» ile «Muhafaza-i Mukaddesat Cemiyeti»nin kurucuları tarafından organize edildiği tesbit edilen Erzurumda, yürüyüş yapıldı (51). Cumhuriyet ve inkılaplara karşı çıkan yazarlardan Tahir ül-Mevlevî, Omer Rıza Doğrul, Hüseyin Cahit Yalçın, Ahmet Emin Yalman, Lütfi Fikri... tutuklandılar, yazdıkları kitaplarıyla dikkati çeken Iskilipli Âtîf Hoca idam edildi. Bazı gazeteler kapatıldı. Cumhuriyetin korunması için ceza kanununda değişiklikler yapıldı (52). 1930 yılında Derviş Mehmet ve arkadaşlarının çıkarttığı Mene-men isyanı cumhuriyete karşı önemli hareketlerdendi (53).

Şeriatçı ve hilâfetçi akımlar ve bunlarla zaman zaman Türkiye Cumhuriyetini yıkma konusunda birleşen beynelmilî komünizm ve yandaşlarının zamanımızdaki faaliyetlerini (54) biryana bırakarak çok yeni bir akıma dikkatleri çekmek istiyorum. Cumhuriyetçiliğe karşı olan bu akım, «Müslüman Kardeşler» diye türkçeleştirebileceğimiz «İhvan ül-Müslimîn» hareketidir.

Bir lise öğretmeni olan H a s a n e l-B e n n a (1906-1949) tarafından Mısırda kurulan Müslüman Kardeşler Teşkilâtı çok kısa zamanda gelişti. Yıkıcı ve vurucu gücün yanında propagandist ve teorisyenler yetiştirdi. Albay Nâsır'ı da aralarına alarak 1952 de Kral Faruk'u düşürdüler. Nâsır'a isabetsiz ateş edilmesi büyük ölçüde tutuklanmalarına ve idamlarına sebep oldu. Artık bu teşkilât Mısırda illegal olarak çalışmaya mecbur kaldı ve halkı müslüman olan ülkelere sızma yollarını aradı. 1966 yılında Seyyid Kutub'un idam edilmesine sebep olan «YOLDAKİ İŞARET-

49. Çağatay, 29.

50. Tarık Zafer Tunaya, İslâmcılık Cereyanı, İstanbul, 1962, 178.

51. Çağatay, 29.

52. Çağatay, 29-30; Tunaya, 158 vd., 178.

53. Çağatay, 31; Mumcu, 142-144; Tunaya, 187.

54. Metin Toker, Solda ve Sağda Vuruşanlar, Ankara, 1971; Çağatay, Türkiyede Gerici Eylemler; Türkiyede Anarşi ve Törerün Sebepleri ve Hedefleri; Beyaz Kitap; Diyanet İşletî Bakanlığı, Biberiye Tarikatı Hakkında, Ankara, 1964; Mustafa Akyıldız, Ben Bir Süleymancı İdim, Ankara, 1978; Erol Boyacıoğlu, Din Sömürücüleri, Ank., 1969; Ahmet Gürkân Batmılığın Bizde Başka Bir Kolu Süleymancılık, Ank., 1969; M. Şahap Tan, Bugün'ün Dervîşi Kimdir? İstanbul, 1970; M. İz, Yılların İzi İst, 1971.

LER» adlı kitabı bol miktarda basılarak yayıldı, başka dillere tercümeleri yapıldı. Halkı müslüman olan ülkelerde legal veya illegal şekillerde faaliyetlerde bulunan ve bu ülkelerde sampatizanlar arayan bu teşkilâtın yayınları büyük ölçüde yurdumuzdada tercümeleri yayınlandı. Şu anda Türkiyede taraftar toplama, fikrî bir hazırlık ve propaganda devresinde olduğunu tahmin ettiğimiz Müslüman Kardeşler Teşkilatı'nın dinî yönden sapmalarını başka bir incelemeye bırakarak Cumhuriyetçilik ilkesi yönünden fikirlerinin kısa bir özetini yapmak istiyoruz.

Müslüman Kardeşler Mensupları, Cumhuriyet yönetimi ve cumhuriyetçiliğin yaşayabileceği millet ve millî devlet kavramlarına karşıdır. «Milliyetçiliğin, yani İslâm ülkelerinin herbirinin kendi başına politika gütmemesinin (55)» aleyhindedirler. Onlara göre bütün insanlar aynı soydan gelmişler, «İslâm nizamına, Allahın Şeriatına» tâbî olan «Allahın Şeriatının hükümrân olduğu», emirlerinin geçerli bulunduğu yer vatandır, diğerleri ise savaş diyarıdır (56). Yani dünyada İslâm Şeriatının hakim olduğu bir tek müslüman devleti düşünülebilir. Müslüman Kardeşlerin kurucusu Hasan el-Benna'ya göre, «Müslümanın vatani ve ırkı yine islâmdır», bütün müslümanlar bir millet, kelime-i şehadet getirilen her yer vatandır (57).» Milliyet, birliğin ana unsuru değildir (58). Gene Müslüman Kardeşlerin anlayışına göre; «İslâm Devletinin hâkim olduğu yurt, Allahın Şeriatının hükümrân olduğu, emirlerinin geçerli bulunduğu ve müslümanların birbirlerini dost edindikleri diyar (59)» dir. Toplumda İlahî düzen hâkim olmalıdır. Hasan el-Benna'nın ifadesiyle: «Allahın dini bir hayat sistemidir. Allaha itaat ancak bu sistemi hâkim kılma ile olur (60).» Yani devlette insan yapısı kanunlara yer olmadığı gibi halkın hâkimiyetine de yer yoktur. Hayatın her safhasında İlahî kanunlar uygulanmalıdır. Eğer bir toplumda İlahî kanunlar dışında kanunlar konulur ve bu kanunlara uyulursa, kula

-
55. Erol Güngör, İslâmın Bugünkü Meseleleri, İstanbul, 1981, 229.
  56. Said Havva, Ellinci Yılda Müslüman Kardeşler Teşkilatı, Çev: R. Nazlı, İstanbul, 1980, 223.
  57. Hasan el-Benna, Müslüman Kardeşler Teşkilatı, Çev: Akif Nuri, İst.,?, 59-60.
  58. Hasan el-Benna, Müslüman Kardeşler Teşkilatı, 62; Seyyid Kutup Yoldaki İşaretler, Beyrut, ?, 6.
  59. Yoldaki İşaretler, 169;
  60. Hasan el-Benna, İslâm'da Cihad, Çev: Akif Nuri Karcıoğlu, İstanbul,?,10.

kulluk ettirilmiş, Allahın dininden çıkılmış olur (61). Zira müslüman toplum için Allahtan başka hiçbir kimsenin kanun yapma hakkı yoktur (62). Bu görüşte Müslüman Kardeşlerin bütün ideologları ittifak halindedirler. Seyyid Kutup bu görüşü çok açık bir şekilde şöyle ortaya koyar :

«Her kim, kendi yanından çıkardığı sistemleri kulların hayatına tatbik etmek isterse Ulûhiyet (Tanrılık) iddia ediyor demektir. İster bunu açıktan açığa söylesin, ister söylemesin. Ve her kim insanlara böyle, sistem koyma hakkını tanıyorsa onların Ulûhiyetini kabul ediyor demektir. İster onlara İlâh adını versinler, ister vermesinler (63).»

Bir toplum içinde Şeriatın hâkim kılınması -onlara göre- halifenin görevidir. Gene onlara göre: «Müslümanların bir an bile halifesiz yaşamaları caiz değildir (64).» Dünya müslümanlarının seçecekleri bir tek halife bütün müslümanları bir tek birlik altında toplayacak (65) ve bu halife devletin siyasetini yönlendirecek, İslâm Dininin gereklerini uygulatacaktır (66). Halifenin müslüman, erkek, ilim sahibi, adaletli, sağlıklı, ergin çağda, toplumu yönetme gücüne sahip, Kureyş kabilesinden olması lâzımdır. Bu niteliklere sahip bir kişi halife olarak seçilirse ölünceye kadar hilâfet makamında kalır (67).

Müslüman Kardeşler Teşkilâtı mensuplarına göre Şeriat düzenini «İslâm sistemini getirme, İslâm nizamını hayata hakim kılma»yı sağlamak için bütün müslümanların cihat etmeleri, sa-

-
61. Bak: Seyyid Kutup, Yoldaki İşaretler, 82; Abdulkadir Udeh, İslâm Ceza Hukuku ve Beşeri Hukuk, Çev: Akif Nuri, İstanbul, 1976, I, 35; Abdulkadir Udeh, İslâm Şeriatı, Çev: Akif Nuri, Ankara,?, 23 vd.
  62. Hasan el-Benna, Müslüman Kardeşler Teşkilâtı, 56-57.
  63. Seyyid Kutup, İslâm'da Cihad, Çev: Akif Nuri, İstanbul,?, 20; Yoldaki İşaretler, 95; Ayrıca bak: Benna, Müslüman Kardeşler 5, 56-57; Ebu'l-A'lâ el-Mevdudî, İslâm'da Cihad, Çev: Akif Nuri, İstanbul,?, 114.
  64. Said Hava, İslâm, Çev: Ramazan Şimşek, İstanbul,?, I, 265.
  65. Said Hava, İslâm, 291.
  66. Abdülkadir Udeh, Siyasî Durumumuz, Çev:?, İstanbul,?, 121.
  67. Bak: Abdülkerim Zeydan, İslâm'da Davet ve Tebliğ Esasları, Çev: R. Özcan, İstanbul, 979-279-286; Abdülkerim Zeydan, İslâm Şeriatında Fert ve Devlet, Çev: O.Z. Soyyiğit, İstanbul, 1969, 35; Udeh, İslâm Ceza Hukuku; I, 68; Udeh, İslâm'da Siyasî Durumumuz, 133-143, Said Hava, İslâm, I, 292-296;

vaşmaları farzdır (68). Cihat, «İslâm prensiplerine uymayan bâtil sistemleri yıkıp yerine islâm nizamını getirmek (69)»tir. Bunu sağlamak için vurucu güçler hazırlanır, eğitimler yaptırılır, ihtilâl ve isyan imkânları aranır. İhtilâlcî bir ekip yetiştirilerek «insanların yaptıkları sistemler»in yıkılması, «Allahın sistemini hakim kılmak için» (70) Krallık ve demokrasi ile yönetilen ülkelerde legal ve illegal şekilde ihtilâlcî faaliyetlerin yürütülmesine özen gösterilir. Bu faaliyet ve özellikleri sebebiyle Müslüman Kardeşler Teşkilâtı Mısır'da, Tunus'ta, Suriye'de, Irak'ta ve çağdaşlaşma gayreti içinde olan halkı müslüman olan devletlerde olaylar çıkartmışlardır. Zaten Hasan el-Bennâ kendi sağlığında, Avrupa etkisinde kalan ve sağlam temellere dayanmayan ülkeler arasında İran, Mısır, Fas ve Kuzey Afrika memleketlerinin yanında Türkiyeyi de sayar (71).

Atatürk'ün Cumhuriyetçilik ilkesini tehdit eden, hilâfetçi ve şeriatçı bir akım olan, halk hakimiyeti esasını ve cumhuriyetçiliği kesinlikle reddeden ve cumhuriyetçiliği benimseyenler kâfir (Allahsız) sayan Müslüman Kardeşler, ülkemiz ve rejimimiz için ilerde daha kuvvetli bir tehdit unsuru olma istidadındadır. Bu örgüt Türkiyedeki bazı şeriatçı gruplarla yakınlaşma imkânını zorladıkları gibi, fikirlerini de kitap, dergi ve gazetelerle Türkiyede büyük ölçüde yaymaktadırlar (72).

-
68. Seyyid Kutup, Yoldaki İşaretler, 96; Seyyid Kutup, İslâmda Cihad, 21; Ayrıca bak: Seyyid Kutup, Fî Zilâl il-Kur'an, Çev: M.E. Saraç-İ.H. Şengüler-Bekir Karlığa, İstanbul,?, I, 369, 455, 543; II, 416-417; III, 313, 373, 399-400; VII, 301-306; X, 220, 268; ×III, 357, 390, 404, 419; ×IV, 406, 437; XV, 46, 327; Mevdudi, İslâmda Cihad, 109, Jean Paul Charnay, «Aynaların Oyunları ve Medeniyetlerin Krizleri İslâm ve İslamoloji Münasebetlerinin Reoriyantasyonları», Atatürk Ü. İlâhiyat Fakültesi Dergisi, Erzurum, 1987, sayı: 7, 414-480; Persecution of Akhwan al-Musulmoon, Karachi,?; Jean Paul-Roux, L'Islam au Proche Orient, Paris, 1960, 213 vd.; G. Delanoue, Une Epitre de Hasan el-Benna aux Freres Musulmans Translation de La Risalet at-Ta'alim», Cahier de Lenguistique d'Orientalisme et de Slavistique, (I-II), 1973, 55-83; Francis Bertiere, L'Ideologie Politique Des Féres Musulmans», Orient, 1958, VIII, 43-57.
69. Seyyid Kutup, Yoladki İşaretler, 96; Seyyid Kutup, İslâmda Cihad, 21; Mevdudî, İslâmda Cihad, 126.
70. Seyyid Kutup, Yoldaki İşaretler, 81.
71. Benna, Müslüman Kardeşler, 90.
72. Türkiyede Anarşi ve Terörün Sebepleri, 83; Said Havva, İslâm, I, 115; Meryem Cemile-Garp Materyalizmi Karşısında İslâm, Çev; K. Kuşçu, İstanbul, 1965; Meryem Cemile, İslâm ve Çağdaş Öncüleri, Çev: S. Ayaz, İstanbul, 1986.

SONUÇ

Tanrıya şükürler olsun ki Millet olarak Atatürk ilke ve inkı-lâplarının koruyucusu, yaşatıcısı durumundayız. Bu konuda devletine ve geleneklerine bağlı bir milletimiz; her türlü tehlikeye karşı uyanık, dinamik, çağdaş kafa ve teknolojiye sahip, Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sını korumak ve kollamakla görevli bir ordumuz var. Cumhuriyet yönetiminin güvencesi, Türk Milletinin bizzat kendisi ve onun sahip olduğu Türk Silâhlı Kuvvetleridir. Atatürk bu hususu şöyle açıklar :

«Türkiye Cumhuriyeti yalnız iki şeye güvenir. Biri millet kararı, diğeri en üzücü ve güç şartlar içinde dünyanın taktirlerine hakkıyla lâayık olma niteliğini kazanan ordumuzun kahramanlığı, bu iki şeye güvenir (73).

Ancak Cumhuriyetçilik ilkesinin düşmanlarına karşı Türk gençliğinin, tehlikeler hakkında bilgili ve uyanık tutulmasına ihtiyaç vardır. Her derecedeki Türk Millî Eğitim Kurumları eskiden olduğu gibi bundan sonra da bu konudaki duyarlılığını devam ettirirse, Türk Gençliği Atatürke lâayık bir gençlik olarak yetişir. Zira Atatürk, Cumhuriyetin yükseltilmesi ve devam ettirilmesinde gençliğe güvenmekte şöyle hitabetmektedir :

«Gençler! Cesaretimizi kuvvetlendiren ve devam ettiren sizsiniz. Siz almakta olduğunuz terbiye ve irfan ile insanlık meziyetinin, vatan sevgisinin, fikir hürriyetinin en kıymetli sembolü olacaksınız... Cumhuriyeti biz kurduk, onu yükseltecek ve devam ettirek sizsiniz (74).»

«Bütün ümidim gençliktedir... (75).»

73. Atatürkçülük, I, 195; Atatürkün Söylev ve Demeçler, II, 172.

74. Atatürkçülük, I, 339; Atatürkün Söylev ve Demeçleri, II, 184.

75. Atatürkçülük, I, 337, III, 28.